

אזעקה לפני אסון

יהושע סובול

"יוצא מן הכללים" הוא סיפור חייו של אדם חופשי, שחי חיים שופעי יצירה ואהבה לבני אדם, לשפה ולארץ, שזה היה יכול להיות סיפור חייה המופלא, אלמלא השתלטה עליה רוח עיוועים לאומנית דתית צרה וצרורה, שכפתה על יושביה חיים אכולי פחד, טינה ועויינות בין הקהילות האנושיות השונות ובין בני האדם החיים בה.

זהו סיפורו של עוזי אורנן, בן הארץ שארצו נתונה לשלטון זר, ומשחר נעוריו מפעמת בו רוח המרי העברי. בעודו נער הוא מצטרף למחתרת המנהלת מאבק מזויין נגד שלטון הכיבוש הבריטי, ועד מהרה, בעקבות "תאונת עבודה" בהכנת פיגוע-נפל הוא הופך למבוקש, ובעקבות הלשנה הוא נתפס ונשלח לגלות באריתראה. כך, מתוך המאבק של היישוב בשלטון הבריטי, מפתח הצעיר העברי תפיסה כי בארץ-ישראל, כמו בכל ארץ הגירה, נוצר לאום חדש שחובתו להילחם על עצמאותו, כי זכותו של כל אדם לחיים של חופש עשויה להתממש רק במסגרת לאום חופשי וריבוני, ולא תחת שלטון זר.

סיפורו של עוזי אורנן הוא סיפורו של דור לוחם שראה בציונות תנועה חילונית שמרדה ביהדות וחתרה להקים בארץ-ישראל מדינה עברית חופשית, ואולם מיד עם הקמת המדינה שלמענה נלחם, ראה את המדינה העברית החופשית עוברת מטאמורפוזת קפקאית והופכת לנגד עיניו לתיאוקרטיה יהודית שמעניקה לחלק מאזרחיה זכויות יתר אותן היא מונעת מזולתם על פי דת ומוצא אתני, ואינה נוהגת בשיוויון כלפי כל אזרחיה כפי שחייבת לעשות מדינה דמוקרטית מתוקנת, וכפי שהתחייבה המדינה הצעירה עם כינונה במגילת העצמאות.

מכאן ואילך ועד עצם הימים האלה הופכת פרשת חייו של עוזי אורנן לסיפור של מאבק בלתי נלאה לחלץ את ישראל משקיעתה כתיאוקרטיה יהודית שמשסעת את כלל אזרחיה למיגזרים מנוכרים ועויינים המופרדים זה מזה בחוקי אפרטהייד, מונח שעוזי אורנן השתמש בו לראשונה במאמרו "אפרטהייד ושלוש" הרבה לפני שהמונח הזה הפך לבן-בית בכל דיון על דמותה של ישראל המדכאת את הלאום הפלסטיני משולל זכויות האזרח בשטחים הכבושים הנתונים לשליטתה מאז 1967.